

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 30/2016
Vedtaksdato: 19.09.2016

Vår ref. (saksnr.): 201603341-5
Arkivkode: 850

OSLO KOMMUNES HØRINGSUTTALELSE – REVIDERT FORSKRIFT OM AVLEVERINGSPLIKT FOR ALLMENT TILGJENGELEGE DOKUMENT OG ENDRINGER I FORSKRIFTEN TIL ÅNDSVERKLOVEN

Saksfremstilling:

Kulturdepartementet har sendt på høring en sak som gjelder to forskrifter: revisjon av *forskrift 25.05.1990 nr. 427 om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument* og endring i *forskrift 21.12.2001 nr. 1563 til åndsverkloven*. Høringsfristen til departementet er 23.09.2016.

Alle dokumenter (med noen unntak) som er blitt gjort allment tilgjengelige i Norge, skal pliktavleveres til Nasjonalbiblioteket. Dette for at de kan bevares for ettertiden og bl.a. bli brukt til forskning og som dokumentasjon på kulturarven. Plikten til avlevering gjelder uavhengig av hvilket medieformat utgivelsen har. Også elektroniske dokumenter er omfattet. Oslo kommunes virksomheter skal selv sørge for pliktavlevering etter loven, men noen ganger kommer det henvendelser fra Nasjonalbiblioteket til kommunen om dette.

Revisjonen av forskriften om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument knytter seg bl.a. til rutineene for avlevering og til innføring av en klagenemnd. I tillegg omhandler endringen bruken i Nasjonalmuseet av digitalt pliktavlevert materiale, noe som kan reise opphavsrettslige problemstillinger. Det er videre lagt frem forslag til endringer i forskriften til åndsverkloven.

Vedtakskompetanse

Myndigheten til å avgi høringsuttalelse på vegne av Oslo kommune i saker som ikke er av prinsipiell betydning, er delegert til den enkelte byråd. Det vises til bystyrets vedtak 30.05.2001 sak 218 og bystyrets vedtak 30.01.2013 sak 18, samt til byrådets videredelegasjon i vedtak 03.07.2001 sak 1360.

Vedtak:

Oslo kommunes høringsuttalelse:

Tilgang til pliktavlevert materiale på Deichmanske bibliotek

Oslo kommune er positiv til at Kulturdepartementet foreslår å gi adgang til digitalt pliktavlevert materiale i folkebibliotekenes lokaler, jf. forslag til ny § 1-10b i forskrift til åndsverkloven.

Forslaget innebærer i praksis at Deichmanske bibliotek kan gi brukere tilgang til materiale som er offentliggjort i Norge eller er rettet mot nordmenn, såfremt dette er tilgjengelig i digitalt format. Dette vil være en vesentlig utvidelse av tilgangen til pliktavlevert materiale, som i dag kun er tilgjengelig i Nasjonalbibliotekets lokaler.

For å sikre at tilgangen skjer i folkebibliotekets lokaler, skjer autorisering på bakgrunn av IP-adresser. Tilgang kan gis både på bibliotekets datamaskiner, utlånte nettbrett og andre mobile enheter som er tilkoblet bibliotekets trådløse nett.

Det er en forutsetning at brukeren har forsknings- og/eller dokumentasjonsformål, jf. pliktavleveringsloven § 1, og det kan stilles spørsmål om biblioteket får en plikt til å undersøke om brukeren oppfyller dette vilkåret. I følge forslaget til ny bestemmelse skal brukeren sende forespørsel til Nasjonalbiblioteket om å få tilgang til det avleverte dokumentet. Forespørselen skal sendes elektronisk fra biblioteklokalet.

Oslo kommune legger til grunn at det er lagt opp til en søknadsprosess der Nasjonalbiblioteket får ansvar for å kontrollere at brukeren oppfyller vilkårene for å få tilgang til pliktavleverte dokumenter, og at bibliotekets rolle kun blir å legge praktisk til rette for tilgjengeliggjøringen.

Spørsmål om tilgang til pliktavlevert materiale ved arkivinstitusjoner

I tillegg til å gi tilgang til pliktavlevert materiale i de offentlige bibliotekene, mener Oslo kommune at det også bør kunne skje i fylkeskommunale og kommunale arkivinstitusjoner, som for eksempel i Byarkivet i Oslo. Tilgjengeliggjøringen i arkivinstitusjoner kan skje på tilsvarende måte som den foreslåtte ordningen i bibliotekene, slik at de to foreslåtte brukerlisensene for bibliotek utenfor UH-sektoren også dekker arkivinstitusjoner. Kommunen foreslår at det i tillegg vurderes om det da kan være behov for mer enn to brukerlisenser.

Arkivinstitusjoner bevarer og forvalter en unik samfunnsdokumentasjon som formidles og gjøres tilgjengelig på flere måter for ulike brukergrupper. Arkiv oppsøkes gjerne av publikum med forsknings- og/eller dokumentasjonsformål som vil ha god nytte av å bruke pliktavleverte dokumenter som kildemateriale. Det vil være en stor fordel for brukerne at de finner flere typer kildemateriale i samme institusjon. Tilgang til pliktavlevert materiale er særlig viktig for forskere, og denne brukergruppen oppsøker nok oftere arkiv enn folkebibliotek. I tillegg nevner høringsnotatet spesifikt at slektsforskning er dekket av dokumentasjonsformål. Mange av Byarkivets brukere har nettopp dette som formål når de oppsøker arkivet.

På den bakgrunn vil det være naturlig og en fordel at arkivinstitusjoner som Byarkivet kan tilby studenter, forskere og forfattere tilgang til digitalt pliktavlevert materiale i sine lokaler på tilsvarende måte som er foreslått for bibliotekene. Dette vil styrke arkivinstitusjoner som leverandør av kilder til bruk for forskning og dokumentasjon, og gjøre disse enda mer attraktiv for brukerne.

Ordlyden i forslag til ny forskrift til åndsverkloven §§ 1-10, 1-10a og 1-10b

Oslo kommune ber om at Kulturdepartementet vurderer ordlyden i følgende setning i forslag til ny forskrift til åndsverkloven § 1-10 annet ledd, § 1-10a første ledd og § 1-10b første ledd: «Nasjonalbiblioteket kan, på bakgrunn av pliktavlevert materiale i sin egen samling, ...».

Oslo kommune mener at bruk av ordene «på bakgrunn av» her blir for upresist, og at det vil være en fordel om det går klarere frem av bestemmelsene at det er pliktavleverte dokumenter som er gjenstand for bruken som er beskrevet i den enkelte bestemmelse.

Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet

Rina Mariann Hansen